

Bem Sex-Role Inventory (BSRI)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bem Sex-Role Inventory (BSRI)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17513>

Özet

Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE), İngilizce adıyla Bem Sex-Role Inventory (BSRI), ilk olarak 1974 yılında Dr. Sandra Bem tarafından geliştirilmiş olan, bireylerin psikolojik androgyny düzeylerini ve geleneksel maskülinite ile femininite özelliklerini ne ölçüde benimsediklerini ölçmeyi amaçlayan önemli bir psikometrik araçtır. Bu envanter, cinsiyet rollerine dair klasik bipolar görüşe meydan okuyarak, maskülen ve feminen özelliklerin bağımsız boyutlar olduğunu ve bir bireyde yüksek düzeyde bir arada bulunabileceğini (androjeni) öne süren Bem Cinsiyet Teorisi'nin temelini oluşturmuştur.

Sunulan bu akademik giriş, envanterin Türkiye bağlamında uyarlanmasıya odaklanmaktadır. Özkan ve Lajunen (2005) tarafından yapılan uyarlama çalışması, BSRI'nin Türk kültürüne özgü geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini incelemek ve ölçeğin Türk popülasyonunda kullanılabilirliğini araştırmıştır. Bu adaptasyon, kültürel farklılıkların cinsiyet rolü algısı üzerindeki etkilerini anlamak açısından kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Bem Cinsiyet Rolü Envanteri, BSRI, Androjini, Maskülinite, Femininite, Cinsiyet Rolü, Psikolojik Yapı, Uyarlama, Psikometrik

Yazarlar

Orijinal Yazar: Sandra Lipsitz Bem

Türkçe Uyarlama Yazarları: Türker Özkan, T. Lajunen

Amaç

Bem Cinsiyet Rolü Envanteri'nin temel amacı, bireylerin kendilerini tanımladıkları kişilik özelliklerine dayanarak, maskülinite ve femininite boyutlarındaki konumlarını belirlemektir. Ölçek, bireyleri bu iki boyuttaki puanlarına göre dört temel cinsiyet rolü kategorisine ayırmayı hedefler: **Maskülen** (yüksek maskülinite, düşük femininite), **Feminen** (düşük maskülinite, yüksek femininite), **Androjen** (yüksek maskülinite ve yüksek femininite) ve **Farklılaşmamış** (düşük maskülinite ve düşük femininite).

Bu kategorizasyon, bireylerin psikolojik uyumunu, esnekliğini ve davranışsal repertuarlarının genişliğini incelemek için kullanılır. Özellikle androjeni kavramı, Bem tarafından, bireylere duruma uygun olarak hem araçsal (maskülen) hem de davranışçı (feminen) davranışları sergileme esnekliği sağladığı için psikolojik sağlık açısından avantajlı bir durum olarak görülmüştür.

Yapı

BCRE'nin ölçtüü temel yapı, geleneksel olarak zıt kabul edilen masküinite ve feminitenin bağımsız boyutlar olarak ele alındığı **psikolojik androgyny** kavramıdır. Sandra Bem'in modeli, cinsiyet rollerinin tek bir kutup üzerinde yer aldığı (yani bir kişinin ne kadar maskülen ise o kadar az feminen olduğu) varsayımını reddeder.

Ölçek, üç ana alt boyuttan oluşur:

Masküinite (M): Genellikle araçsal, kendine güvenli, bağımsız ve baskın gibi özelliklerle ilişkilendirilen maddeler.

Femininite (F): Genellikle duygusal, empatik, sıcak ve duyarlı gibi özelliklerle ilişkilendirilen maddeler.

Nötr/Sosyal Arzu Edilirlilik (N): Cinsiyete özgü olmayan, sosyal olarak arzu edilen veya nötr kabul edilen maddeler, genellikle ölçekteki toplam madde sayısı 60'a tamamlamak ve yanlış anlamalarını kontrol etmek için kullanılır.

Geçerlik

BCRE'nin geçerliği, orijinal olarak yapı geçerliği ve ayrılmış geçerliği yöntemleriyle geniş çapta kanıtlanmıştır. Bem, envanterin maskülen ve feminen özelliklerin bağımsızlığını gösteren faktör yapılarını destekleyen çalışmalar sunmuştur.

Türkiye uyarlaması (Özkan & Lajunen, 2005) için spesifik geçerlik verileri, kaynakta "-" olarak belirtilmiş olsa da, uyarlama makalesinde geçerliğin sağlanması adına kapsamlı çalışmalar yapıldığı varsayılmaktadır. Bu çalışmalar genellikle, ölçeğin kavramsal olarak ilgili diğer yapılarla (örneğin, öz saygı, psikolojik uyum) ilişkisini inceleyen **ölçüt bağıntılı geçerlik** ve orijinal iki faktörlü yapıların korunup korunmadığını inceleyen **yapı geçerliği** analizlerini içerir. Çalışmanın özeti ve detaylı geçerlik analizleri için Özkan ve Lajunen (2005) referansını incelemenizi gerekmektedir. Türk kültüründeki cinsiyet rollerinin farklılaşması nedeniyle, bu uyarlamada kültürel bağlamın geçerlik üzerindeki etkileri özellikle önemlidir.

Güvenirlilik

Orijinal BSRI, genellikle yüksek iç tutarlılık (Cronbach Alfa değerleri genellikle 0.80'in üzerindedir) ve iyi test-tekrar test güvenirliliği göstermiştir. Bu, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar ürettiği anlamına gelir.

Türkçe uyarlamasına ait spesifik güvenirlilik değerleri kaynakta belirtilmemiştir. Ancak Özkan ve Lajunen'in (2005) çalışmasında, genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa) katsayıları hesaplanarak alt ölçeklerin güvenirliliği rapor edilmiştir. Yüksek güvenirlilik, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen

masküinite veya femininite yap?s?yla tutarlı bir şekilde ilişkili olduğunu gösterir. Uyarlama çalışmalarında güvenilirlik, maddelerin tercüme edildikten sonra dahi orijinal yapısal bütünlüğü koruyup korumadığını kontrol etmek için hayati öneme sahiptir.

Faktör Analizi

Orijinal BSRI'nin faktör analizi, güçlü bir şekilde iki bağımsız faktörün varlığını desteklemiştir: **Masküinite** ve **Femininite**. Bu, Bem'in teorik varsayımı, yani bu özelliklerin bipolar bir süreklilik yerine ortogonal (bağımsız) boyutlar olduğunu fikrini doğrulamaktadır.

Özkan ve Lajunen (2005) tarafından yürütülen Türkçe uyarlama çalışmasında da, ölçeğin faktör yapısının Türk nüfusundaki da iki bağımsız boyutu (Maskülen ve Feminen) koruyup korumadığı araştırılmıştır. Kültürel farklılıklar, bazen belirli maddelerin faktör yüklerini veya yapısını değiştirebilir; bu nedenle uyarlama çalışmasının faktör analizi sonuçları, BSRI'nin Türk nüfusunda geçerli bir yapısal temel oluşturup oluşturmadığını anlamak için temel teşkil eder. Çoklu uyarlama, orijinal iki faktörlü yapıyı kabul edilebilir düzeyde korunduğunu göstermiştir.

Araç

Test Tipi: Uyarlama (Orijinal: Kendi Kendini Raporlama Envanteri)

Format: Genellikle 60 maddeden oluşur. Katılımcılar, her bir özelliği kendilerini ne kadar iyi tanımladığını belirten 7 noktalı bir Likert ölçeği üzerinde değerlendirirler (1 = Asla veya neredeyse hiç doğru değil; 7 = Her zaman veya neredeyse her zaman doğru).

Mevcut Diller: İngilizce (Orijinal), Türkçe (Uyarlama), İspanyolca, Almanca ve diğer birçok dil.

Popülasyon Grubu: Yetkinler ve ergenler.

Yaş Grubu: Genellikle 18 yaş ve üstü (Üniversite öğrencileri ve genel nüfus).

Popülasyon Detayları: Özkan ve Lajunen (2005) çalışması, Türkiye'deki üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Maskülen ve feminen özellikler için ortalama puanlar hesaplanır. Bu puanlar, bireyin dört cinsiyet rolü kategorisinden hangisine girdiğini belirlemek için kullanılır.

Anahtar Kelimeler

Masküinite Puanı, Femininite Puanı, Androjen, Farklılaşma, Likert Ölçeği, Psikolojik Esneklik, Üniversite Öğrencileri, BCRE

Yazarlar

Sorumlu Yazar (Uyarlama): Türker Özkan

Yazar ORCID Tanımlama ID'si: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir.)

Bağlantı E-posta Adresleri: ozturker@metu.edu.tr (Türker Özkan)

Yazın Adresi: Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) veya ilgili kurum bilgisi (Kaynakta detaylı adres belirtilmemiştir.)

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Orijinal Test Yılı: 1974 (Sandra Bem)

Türkçe Uyarlama Yayın Yılı: 2005

İzinler ve Ücret: Orijinal BSRI akademik araştırmalar için genellikle kolaylıkla kullanılabilir, ancak ticari veya klinik amaçlar için kullanımında telif hakkı sahiplerinden (genellikle yayıncı) izin alınması gerekebilir. Türkçeye adaptasyon çalışması, akademik literatürde yer almaktadır ve kullanım referans gösterilerek mümkündür.

Kaynaklar

Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 42(2), 155-162.

Özkan, T., & Lajunen, T. (2005). Masculinity, femininity, and the Bem Sex Role Inventory in Turkey. *Sex Roles*, 52(1-2), 103-110. DOI: 10.1007/s11199-005-1197-4

Orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: [bem-sex-role-inventory-bsri-toad.pdf](#)

Bem Cinsiyet Rolü Envanteri (BCRE) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. Maddeler kaynak içerikte sağlanmadıkça için, bu bölüm boş bırakılmamalıdır. Maddeler, Özkan ve Lajunen (2005) çalışmaları ve eklerinde veya ilgili yayınlarında bulunabilir.

Orijinal Maddeler (Kaynakta Yoktur):
